

Doktora Jürilerinden Doçentlik Jürilerine ve Topluma: İnsanlığın azgelişmesi nasıl geliştirilir?

İrfan Erdoğan

Dörde karşı bir oyla geçen bir doktora jürisinde, 23 sayfalık raporla tezi değerlendiren ve olumsuz oy kullanan üye şöyle diyor:

Bu doktora tezi başından sonuna kadar yanlışlarla dolu; tezin tezi yok; aday araştırma tasarımı, ölçme, analiz, değerlendirme ve sonuç sunma hakkında en temel bilgilere bile sahip değil; temel tasarım, ölçme ve istatistik kurallarını çiğnemiş; cinsiyet dışında tüm ölçekler yanlış; yapılan tüm istatistikler, o testin koşullarını karşılamadığı için, yanlış; Adayın bağımlı ve bağımsız değişken ve değişkenler arası analiz hakkında hiçbir doğru bilgisi yok; “seçmenlerin oy vermelerine etki eden” bağımsız değişken olarak sunulan beş değişkeni (örneğin, parti bağımlılığı) ile bağımsız değişken olarak sunulan eğitim düzeyi, meslek, aylık gelir ve cinsiyeti keyfi olarak karşılaştırmış; aday çoklu regrasyon analizini, çoklu bağımlı değişkenlerle çoklu bağımsız değişkenler arası karşılaştırma sanıyor; faktör analizi tasarımı yapmaksızın, faktör analizi yapılacağını sanıyor; tablo kullanım koşullarını bilmiyor; ampirik araştırma tasarımı yapmaya çalışmış ama, tasarım ampirik süreçlerin tüm kurallarını çiğniyor; tezin girişi giriş değil, çünkü bilgi birikiminden faydalanan gerekçeli bir sunum yoluyla konusunu, amacını ve önemini belirlememiş; yöntemde olması gereken açıklamalar yok ve olanlar da yanlış; Erzurum’da toplanan data için pilot incelemeyi Ankara’da yapmış; gerekçeli hipotez geliştirmeden, bulgular bölümünde, her analiz için bir hipotez uydurmuş; daha kötüsü “ilişki sunan hipotezler” ortaya atmış ve bu hipotezler için t-testi ve Anova yapmış ki bu ciddi bir diğer hatadır; sonuç bölümünde hiçbir sonuç sunmamış, sadece bulgular bölümünde sunulanları farklı cümlelerle tekrarlamış. Aday sonuç nasıl çıkarılır bilmiyor.

Tezi savunan öğrencinin bazı yanıtları (ki bu yanıtlar, adayın hem bilmediğini hem de, ısrar ettiği için, bilgiçlik tasladığını göstermektedir):

- Seçmenlerin aylık geliri, eğitimi, yaşı nominal ölçek ile test edilmiştir ve burada bir hata yoktur, çünkü bu değişkenleri gruplandırımdım. (Not: aylık geliri veya yaşı gruplandırırısın, nominal ölçek elde etmezsin)

- Evet, ANOVA ve T-testi ilişki testidir. (Not: hayır, değildir).
- Örneklem evrenden çıkarılır. “Nüfus” olmaz, çünkü nüfus Erzurumda çoluk çocuk herkesi kapsar. (Not: Tümüyle yanlış).
- % 95 güven aralığında güvenirlilik testi yapılmıştır. (Not: Aday “confidence interval” belirlemesi yapmamıştır; p değerini “güvenirlilik aralığı” sanıyor; yani, en temel bilgiyi bile doğru bilmiyor).
- ANOVA ve bağımsız değişkenler T-testi yaptım. (Not: yanlış, çünkü Bağımsız t-testi için iki ve ANOVA için ikiden fazla nüfustan ayrı ayrı örneklem alınması gerekir: aday bunu yapmamış; “bağımsızlık” ilkesini çiğnediğinin farkında bile değil; çok daha kötüsü, aday değişkenleri karşılaştırdığını sanıyor; aday “grubu” değişken sanıyor).
- 1 (Hiç ilgilenmem) ile başlayan, orta noktası 5 olan ve 10 ile (çok ilgiliyim) ile biten bir ölçek interval ölçektir. (Not: hayır, iki yönlü kademeli bir ölçektir; ayrıca, dengesiz bir ölçektir).
- “Hiç ilgilenmem” ile başlayan bir Liket tipi ölçeğin orta noktası “fikrim yok” seçeneğidir ve diğer uç da “çok ilgilenirim” seçeneğidir. (Not: yanlış; orta nokta asla “fikrim yok” olmaz; “fikrim yok” yansızlığı anlatmaz; fikri olmadığını anlatır; “Hiç ilgilenmem” ile başlayan bir ölçmenin diğer ucu “çok ilgilenirim” değildir).
- “Kemalist/Atatürkçü, Milliyetçi, İslamcı, Sosyal Demokrat, Sağcı, Liberal, Solcu, Diğer” ideolojik kimliği ölçen ölçektir (Not: bu ölçme “mutually exclusiveness” kuralını çiğnediği için tümüyle geçersizdir).
- “İşçi, Memur, Esnaf, Serbest meslek, Emekli, Ev hanımı, Öğrenci” seçenekleri “Mesleğiniz nedir?” sorusunun ölçekleridir. (Not: Yanlış).
- “Üç seçenekli, siyasal konularda en fazla kullanılan ve güvenilen bilgi kaynakları,” “Siyasal düşüncelerin oluşmasını” gösterir. (Not: Hayır; siyasal düşünce oluşumu üç seçeneğe indirgenemez; “exhaustiveness” kuralı çiğnenmiş; en fazla kullanılan ve güvenilen kaynaklar, bir siyasal oluşumu anlatmaz; güvenilir kaynak, sadece, eğer kaynağın ideolojisi somut ise, belki kişinin ideolojik yöneliminin göstergesi olabilir).

Yukarıda sunulan, Türkiye’de yüksek lisans, doktora ve doçentlik gibi jürilerde neler olduğunun tipik bir örneğidir. “Kuram kâğıt üzerinde yazılandır” diyen doktora öğrencisinden başlayarak, aynı tezde ve aynı sorunda “keşif tasarımı ve regrasyon analizi gerektiren tasarım yapılabileceğini ısrarla belirten veya “emekli, ev kadını, esnaf, serbest meslek sahibi” gibi seçeneklerin “meslek” değişkeni olduğunu iddia eden ve “birbirini karşılıklı dışarıda bırakma” kuralından haberi olmayan, ama

araştırma yapan profesörlere ve “haber üretilmez, yayılır” diyecek (ve öğrencinin tezini bu gibi yanlış nedenlerle reddedecek) kadar temel bilgiden yoksun doçentlere kadar her seviyede bu durumu görürüz. Bu egemen yapı, “köşe-dönmeçi geri-bırakılmışlığın cahillerin yaptığı eğitimle geliştirilmesini” yaygınlaştıran yapıdır. Bu yapının içinde bulunduğu diğer yapılara bir göz atalım:

- “Faiz ve kredili satış haramdır” sözüne karşı, “alan razı veren” razı diyen tüccarın ve aynı malın fiyatınının 56 ile 175 lira arası değiştiği bir ticari ahlak ve bu ahlakın iletişiminin olduğu bir yapı var.
- Bu yapıda “kazıklanıyorsun” dendiğinde, “olsun, o Müslüman” diyen veya “biliyorum, ama alıyorum; cimriliği bırak” diye yanıt verenler çok.
- Dış politikası bağımlılığa ve iç politikası ırkçılığa, ranta, laf ebeliğine ve inanç sömürüsüne dayanan bir siyasal kültür var.
- Ahlakı içki ve sekse indirgeyen ahlaksız bir ilişki kültürü var.
- Belediye başkanlarından başbakanlarına kadar, kurumlarda aldıkları maaşla bin yılda biriktiremeyecekleri kadar servete sahip olanların olduğu ve bu kişilerin oy, dua ve destek topladığı bir yapı var.
- “Nereden buldun” yasasını çıkartmak isteyen Zekeriya Temizel gibi dürüst insanların hemence harcandığı bir yapı var.
- Doğruyu, haklıyı, iyiyi sunan ve savunanların, kötülendiği, çamurlandığı, şantaja uğradığı ve marjinal duruma düşürüldüğü, “doğruyu söyleyeni dokuz köyden kovarlar” sözünün meşru-olduğu bir yapı var.
- Ruhu ve vicdanı kirlenmiş bir insanlık durumunun egemenliği var.
- Bu kirlenmiş egemenliği yaratanın “dil” olduğu uydurusunu sunanlar var; (aslında dil, bu kirlenmişliğin dilidir).

Bu insanlık durumunda

Kaynak: öteki Kuram (2010)